

קובץ
תוך הנחל

דיבורים נוראים ונפלאים שנאמרו
בשבת קודש פרשת עקב תשס"ד

מפ"ק כ"ק הרה"צ מוהרא"ש שליט"א

חובר בימי חודש מנחם אב תש"ע

תוך הנחל

ליל שבת קודש פרשת עקב ה'תשס"ד

בליל שבת קודש, בסעודה ראשונה, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ד המדבר ממעלת כל יום, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, איתא בגמרא (מגילה כה): במה הארכת ימים, אמר לו ותרן הייתי בממוני. לבאר זה, צריך לידע מה איתא בזוהר הקדוש (פרשה נשא דף קכ"ג), וזה לשונו: 'תא חזי, לשית ימי בראשית לכל חד אית לה פרצופיה דההוא דרגא דאנהיג ליה, ולא תשכח יום דלית בה טוב וכו'. וכל יומא אית ליה גדר מלבר, דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב, כגון חושך דכסאי לנהורא וכו'. ובגין דא, מאן דאיהו חייבא, וייעול למנדע רזין דאורייתא, כמה נחשים ועקרבים מבלבלין מחשבתיה דלא ייעול לאתר דלאו דיליה, אבל מאן דאיהו טוב, כל אילין נסירין אנון למימריה, וקסיגור נעשה סניגור, וייעלון ליה לטוב הגנוז, ויימרון, מרנא, הא בר נש טוב וצדיק וירא שמים בעי לעיילא קדמך וכו'. ההוא טוב גנוז יימא לון, פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה, או בהאי תרעא דאיהו תשובה, כל צדיק ייעול כפום דרגא דיליה, ואין טוב אלא תורה (עבודה זרה יט:), וכשאדם רוצה להגות ולחשוב בתורה, היינו ברזין דאורייתא, אינון נסירין ונחשים ועקרבים מבלבלין מחשבתיה, ואלו הם המחשבות שבאין לאדם. וכשאדם רוצה וחושק עד מאד, ופותחין לו, כנ"ל בזוהר הקדוש, אזי כל יום ויום אצלו גדול עד מאד, כי רואה ומשיג הטוב הגנוז, היינו רזין דאורייתא, השייך לאותו היום.

וזה ששאל התנא במה הארכת ימים, היינו באיזה מדה מן המדות נכנסת להטוב הגנוז, והארכת הימים שלך להיות גדולים כנ"ל, והשיב לו, ותרן הייתי בממוני, שזו היא מדת אברהם אבינו, והיא תרעא דאיתקרי אהבה, והוא סמרא דימינא, ואיתא בתיקוני זהר (תיקון ע דף קי"ח) 'מסמרא דימינא מוחא חוורא ככספא', היינו שכל המקטרגים וכל הנחשים ועקרבים, היינו המחשבות זרות שמבלבלין מחשבתיה, נעשין חורא ככספא. ולכך נאמר באברהם (בראשית כ"ד): "ואברהם זקן בא בימים", היינו שהיו כל הימים שלו שלמים וגדולים, כי מסמרא דימינא מוחא חורא ככספא, ומן

הקמגור נעשה סגור, והיה יכול לבוא בכל יום אל הטוב הגנוז השייך לו, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הגה כל יום ויום שיש לאדם בזה העולם הוא מתנה מאת השם יתברך, שעל ידה יכול להשיג אורות עליונים חדשים שעדיין לא השיג כלל מעולם, כי בכל יום ויום מתגלה האור הגנוז שהאיר בששת ימי בראשית, ושאחר החטא של אדם הראשון, נגזר בתוך התורה הקדושה, כדי שלא יהנו ממנו הרשעים, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים במדרש (בראשית רבה יב, ו) על הפסוק (בראשית א): "וירא אלהים את האור כי טוב" – ראה הקדוש ברוך הוא שאין האור כדאי להשתמש בו רשעים, ונגזר לצדיקים לעתיד לבא. ופירש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שהקדוש ברוך הוא גנוז בתוך התורה הקדושה, לכל הצדיקים העתידים לבא בכל דור ודור, כי על ידי שאדם הוגה בתורה לשמה, ומחפש איך להתקרב אל השם יתברך על ידי התורה, על ידי זה זוכה לראות ולטעום מהאור הגנוז שיש בכל יום ויום, והימים שלו ארוכים וממולאים מאד עם כל טוב אמיתי ונצחי.

אבל מחמת שהאור של כל יום ויום גדול וקדוש מאד, לכן יש סביבו גדר מבחין, שמחשיך את האור, ואינו נותן למי שאינו ראוי - להתקרב אליו, והם הנחשים והעקרבים שמבלבלים מחשבתו ואינם מניחים אותו להתקרב לשם, כי האדם בורא בעוונותיו קליפות ורוחות רעות רחמנא ליצלן, שהם כמו נחשים ועקרבים המסבבים את פתח הקדושה ואינם מניחים אותו להתקרב ולהיכנס, ובפרט מפגם הברית רחמנא ליצלן, נבראים משחיתים וקליפות רבות שנעשים עננים המכסיין על עיינין (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), ומחשיכים את עיניו מלראות את אור הגנוז, ולכן אפילו כשרוצה ללמוד תורה ולהתפלל, הקליפות מתלבשות במחשבות זרות ובבלבולים, והם כמו נחשים ועקרבים הבאים לנשוך, וקשה מאד להתקרב אל פתח הקדושה, אבל כשאדם רוצה וחושק עד מאד, ואינו מניח את הרצון והחשק מפני שום דבר שבעולם, אזי פותחין לו השער, וזוכה לבא אל האור הגנוז שיש בכל יום, ואז כל יום ויום אצלו גדול עד מאד, כי רואה ומשיג הטוב הגנוז, היינו סודות התורה השייכים לאותו יום.

ומגלה לנו רביז"ל כאן, שעיקר הדרך כדי להכנס אל הטוב הגנוז שבכל יום, הוא על ידי מדתו של אברהם אבינו, היינו מדת האהבה, כי מסטרא דימונא, היינו מצד ימין שהוא אהבה וחסד, מוחא חוורא ככספא, המוח לבן ככסף צרוף (תיקוני זוהר תיקון ע'), ואז כל המקטרגים, היינו הנחשים והעקרבים שהם המחשבות זרות, מתבטלים לגמרי, כי כשאדם מרגיל את עצמו במדת האהבה והחסד, לעשות צדקה וחסד עם הבריות, ולהיות וותרן בממונו ובמדותיו, אזי זוכה להרחבת הדעת וגדלות המוחין, ואין המחשבות זרות יכולות לבלבל מוחו, ובפרט כשיש

לו אוזן קשבת לשמוע צרות חבירו, ולנחם אותו ולדבר על לבו, זה עולה על הכל, והוא הצדקה והחסד הגדולים ביותר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק"ז), לא כן מי שהוא קפדן עם הבריות, וקמצן בממונו ובשאר מדותיו, ולא איכפת לו מאחרים כלל, אזי המוח שלו גם כן מתקמץ ומתקמץ, ואי אפשר לו לראות את האור הגנוז שיש בתוך כל יום, כי הנחשים והעקרבים מונעים את דרכו, ולכן אשרי מי שאינו ממעה את עצמו כלל, ומרגיל את עצמו לעשות טוב וחסד עם כל הבריות, והוא וותרן בממונו בכל מידותיו, כי על ידי זה יזכה לקבל מוח לבן ונקי ככסף צרוף, ויתארכו ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים, ויזכה לבא אל אור הגנוז המאיר בכל יום ויום, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בפרשת השבוע (דברים ט) **שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן לבא לרשת גוים גדולים ועצומים ממך ערים גדולות ובצורות בשמים**, ויש לדקדק מהי תיבת "היום" בפסוק זה, שלכאורה אינה מובנת, שהלא לא נכנסו לארץ עד לאחר חודש ימים מהסתלקות משה רבינו, עליו השלום? וגם מהי הקדמת "שמע ישראל" לפסוק זה שלא מצינו בשאר מקראות? וגם מה הן ערים גדולות ובצורות "בשמים", שלכאורה היא גוזמא, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (חולין צ' ע"ב)?

אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד בטוב מעם ודעת, כי הנה העיקר להגיע אל האור הגנוז המאיר בכל "יום", ולקפוץ לדלג על כל הנחשים ועקרבים המסבבים אותה, ועיקר הדרך שמגיעים אל זה הוא על ידי מדת האהבה והחסד כנ"ל, שתהיה ליהודי אוזן קשבת ליהודי חבירו, ויהיה מוכן לשמוע צרתו ולעזור לו בכל ענין, שזוהי הקדמת הפסוק הזה "שמע ישראל", שתהיה לך מדת "שמע ישראל", לשמוע קול קריאת ישראל חבירך, ולעזור לו באהבה ובחסד, ואז תהיה במוח ש"אתה עובר היום את הירדן" היינו שתעבור את הדינים והקליפות שמסבבים את "היום" הזה, ותגיע אל האור הגנוז, וזהו "הירדן" אותיות "הר דין", היינו את כח היצר הרע והקליפות שנמשלים להם, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (סוכה נ"ב), צדיקים נדמה להם כהר, ומשם כל הדינים. וזהו "לבוא לרשת גוים גדולים ועצומים ממך", היינו כל הקליפות ומחשבות זרות שנבראו "ממך", היינו מן החטאים והעוונות שלך רחמנא ליצלן, "ערים גדולות ובצורות בשמים", היינו החומות והמחיצות של ברזל שעשית בשמים סביב המוח והמחשבה שלך על ידי עוונותך, שעל זה אמרו חכמינו הקדושים (תמיד כ"ט) דיברה תורה לשון הבאי, היינו בענין הבלבולים והמחשבות של הבל שנבראו על ידי עוונותך, ועל כל אלה תזכה לקפוץ ולדלג על ידי "שמע ישראל", על ידי שתהיה כך מדת אהבת ישראל, לשמוע דברי ישראל חבירך, וליתן לו אוזן קשבת בכל מה שעובר עליו, כי בזה תעבור "היום" את הירדן, שתקפוץ ותדלג על כל ההרים והדינים שמסבבים את היום הזה,

ותזכה להגיע אל האור הגנוז שיש בתוכו, והשם יתברך יזכנו להגיע אל האור הגנוז שיש בכל יום ויום, ונזכה לעלות ולהידבק בו יתברך בדביקות אמיתית ונצחית, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת עקב ה'תשס"ד

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל בהסיפור ממלך שגזר שמד (מעשה ד') דף פ"ו, עיין שם.

פתח מוהרא"ש נ"י ואמר, רביז"ל מספר, פעם אחת היה מלך וגזר על המדינה גירוש בגזרות שמד, שמי שירצה לישאר במדינה ימיר דתו, ואם לאו יהיה נתגרש מהמדינה. כי כך היה המון פעמים במשך הדורות, שקמו מלכים רשעים על נשמות ישראל, וגזרו גזירת שמד, שכל מי שרוצה להישאר במדינתם, ימיר דתו, רחמנא ליצלן, ואם לאו יגורשו ממדינתם, וכמו שקרה במדינת ספרד ב"גירוש ספרד" המפורסם, ובאינקוויזיציה הארורה שלהם, והסוף של מלכים אלו היה תמיד, שהם זרעם נשמדו מעל פני האדמה, ונשמות ישראל נשארו חיים וקיימים לעולם.

והיו קצת מהם שהפקירו כל רכושם ועשירות שלהם ויצאו משם בדלות, כדי לישאר באמונה שיהיו ישראלים. כי זהו עיקר מצות אהבת ה', להיות מוכן ומזומן למסור כל לבנו נפשו ומאודו בשביל השם יתברך, וכמו שכתוב (דברים ו') ואהבת את הוי"ה אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות נ"ד.) בכל מאדך בכל מזונך, שיפקיר אדם כל מזונו ורכושו כדי לישאר קיים באמונתו בו יתברך.

וקצת מהם חסו על רכושם ועשירותם ונשארו שם. כי על זה אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ס"א:.) אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך, ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך, אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו ממזונו, לכך נאמר בכל נפשך, ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, לכך נאמר בכל מאדך, כי יש אחד שממונו חביב עליו מגופו,

וקשה לו מאד לפרוש מהונו ורכושו, ואף על פי כן גם הוא מצווה למסור הכל בשביל אהבת השם יתברך, אבל לא כל אחד זוכה לעמוד בנסיון הזה, ומחפש עצה איך להישאר בין עם ממונו ובין עם נפשו.

והיו אנוסים, בצנעא היו נוהגים דת יהודית ובפרהסיא לא היו רשאים (לנהוג כמו יהודים), ואיתא בספר החיים להחסיד רבי יוסף יעבץ ז"ל, שהיה ממגורשי ספרד, שאלו האנוסים, היו רק החכמים בעיניהם, שיצרו עשה להם חשבון: "למה לכם להפסיד כל ממונכם? הלא תאמרו בפה שאתם מקבלים דת האומות, ורק בפרהסיא תנהגו כמותם, אבל בלב ובצנעא תחזיקו דת יהודית!" אבל פשוטי העם, הנשים והטף, מסרו נפשם וממונם להישאר קיימים באמונתם, ותיכף ומיד הפקירו את הכל כדי להישאר בדת יהודית, והסוף של כל אלו האנוסים היה, שתפסו אותם מתנהגים דת יהודית בצנעא, ועינו אותם בכל מיני עינויים קשים ומרים, והרגו אותם בכל מיני מיתת משונות, ולא הצליחה עצתם כלל.

ומת המלך, ונעשה בנו מלך, והתחיל לנהג המדינה ביד רמה, וכבש כמה מדינות, והיה חכם גדול, ומחמת שהיה מחזיק בתוקף ידו את השרי מלוכה, יעצו עליו ונתקשרו ליפול עליו ולהכרית אותו ואת זרעו, כי כך מצינו במשך כל הדורות, שכל אלו המלכים שרצו למלוך בתוקף, ולהוסיף על המלכים הקודמים גזירות ומסים וכו', לבסוף קשרו עליהם קשר, והכריתו אותם ואת זרעם, וכמו שמצינו גם אצל מלכי ישראל, שרחבעם קיבל עצת הנערים, ואמר (מלכים א' י"ב) ועתה אבי העמים עליכם עול כבד, ואני אוסיף על עולכם, אבי יסר אתכם בשומים ואני אייסר אתכם בעקרבים וגו', ומאז נחלקה מלכות בית דוד, וסבלו עם ישראל מה שסבלו, כי אי אפשר למלוך בתוקף ועוז, רק עם חסד ורחמים, וכמו שיעצו הזקנים את רחבעם (שם), אם היום תהיה עבד לעם הזה וגו' ודברת אליהם דברים טובים, והיו לך עבדים כל הימים.

והיה בין השרים אחד מהאנוסים, וישב עצמו: הלא מפני מה אני אנוס? מחמת שהייתי חם על הוני ורכושי, עכשיו שיהיה המדינה בלא מלך, יהיה איש את רעהו חיים בלעו, כי אי אפשר שיהיה מדינה בלא מלך, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ג') הוי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו.

על בן יעץ בעצמו לילך ולהגיד למלך בלי ידיעתם, והלך והגיד למלך, שנתקשרו עליו כנ"ל, והלך המלך וניסה אם אמת הדבר, וראה שהוא אמת, והעמיד שומרים, באותו לילה שנפלו עליו תפסו אותם, ודן אותם כל אחד כפי משפטו, ענה המלך ואמר להשר האנוס הנ"ל, איזה כבוד אתן לך בשביל זה שהצלתי ואת זרעי? אם אמר לעשות אותך שר, הרי אתה בלא זה שר; ואם לתן לך מעות, יש לך, אמר איזה כבוד אתה רוצה, ואעשה לך, ענה האנוס ואמר: אבל תעשה לי מה שאמר? אמר המלך: הן. אמר: השבע לי בכתרך ומלכותך, ונשבע לו, ענה ואמר (האנוס הנ"ל), עיקר כבודי שאהיה רשאי להיות יהודי בפרהסיא, להניח מלית ותפלין בפרהסיא, וחרה להמלך מאד, מחמת שבכל מדינתו אינם רשאים להיות יהודים, אבל לא היה לו ברירה מחמת השבועה, בבקר הלך האנוס והניח מלית ותפלין בפרהסיא. כי זהו עיקר כבודו ותפארתו של איש הישראלי, שיכול ללכת במלית ותפלין בפרהסיא, כי המלית והתפלין הם הלבוש והכתר של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וזהו הכבוד הכי גדול שאנחנו זוכים ללבוש לבושו וכתרו של המלך, ומבואר בכמה מקומות בזהר, שיוצאים כרוזים מפי כל מלאכי מעלה בשעה שבר ישראל יוצא לבית הכנסת בבוקר עטוף במלית ועטור בתפלין, ואומרים "תנו מקום לבנו הנאמן של המלך שיוצא בלבושו וכתרו של המלך", ופעם התבטא רביז"ל ואמר: "רציתי שיהיה לי בן שילך בכל בוקר עם מלית ותפלין לבית הכנסת", כי אצל רביז"ל לא נתקיים בן זכר, כי נולדו לו שני ילדים אבל נפטרו בגיל צעיר רחמנא ליצלן, וזה היה עיקר כיסופו ורצונו, שיהיה לו בן זכר שילך לבית הכנסת בכל יום עם מלית ותפלין בפרהסיא, כי על זה לבד כדאי להעמיד בן בעולם, שילך לבית הכנסת עם מלית ותפלין, ובעונותינו הרבים רואים, שיש בני אדם שמתביישים ללכת ברחוב עם תיק המלית והתפלין שלהם, ומחביאים אותו באיזה כיסוי שלא יראו אותו הגוים, ובאמת היא שטות גדולה, כי הלא הגוי אינו מתבייש ללכת בפרהסיא עם כל מיני לבושי זרים ומגונים, ועם עגילים ושערות משונות, ואם בן למה יתבייש יהודי ללכת ברחוב עם תיק המלית והתפלין שלו, הלא זה עיקר היופי הפאר שלנו, והשם יתברך יזכינו לקבל על עצמינו עול מלכותו יתברך, ונזכה להתפאר עם מצוותיו יתברך, עדי נזכה לראות בהרמת קרן ישראל ובביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת עקב ה'תשס"ד

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' כ"ה המדבר מהתבודדות, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל, דהיינו לקבוע לו על כל פנים שעה או יותר להתבודד לבדו באיזה חדר או בשדה, ולפרש שיחתו בינו לבין קונו במענות ואמתלאות בדברי חן וריצוי ופיוס, לבקש ולהתחנן מלפניו יתברך שיקרבו אליו לעבודתו באמת, ותפילה ושיחה זו יהיה בלשון אשכנז (במדינתינו), כי בלשון הקודש קשה לו לפרש כל שיחתו, וגם אין הלב נמשך אחר הדיבורים, מחמת שאינו מורגל כל כך בהלשון, כי אין דרכינו לדבר בלשון הקודש, אבל בלשון אשכנז שמספרים ומדברים בו, קל וקרוב יותר לשבר לבו, כי הלב נמשך וקרוב יותר אל לשון אשכנז, מחמת שהוא מורגל בו, ובלשון אשכנז יכול לפרש כל שיחתו, ואת כל אשר עם לבבו ישיח ויספר לפניו יתברך, הן חרטה ותשובה על העבר, והן בקשת תחנונים לזכות להתקרב אליו יתברך מהיום ולהלאה באמת, וכיוצא בזה כל חד לפום דרגיה, ויזהר מאד להרגיל עצמו להתמיד בזה מדי יום ביום שעה מיוחדת כנ"ל, ושאר היום יהיה בשמחה כנ"ל, והנהגה זו הוא גדולה במעלה מאד מאד, והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך, כי זאת היא עצה כללית, שכולל הכל, כי על כל מה שיחסר לו בעבודת השם, או אם הוא רחוק לגמרי מכל וכל מעבודתו יתברך - על הכל יפרש שיחתו ויבקש מאתו יתברך כנ"ל, ואפילו אם לפעמים נסתתמין דבריו, ואינו יכול לפתוח פיו לדבר לפניו יתברך כלל, אף-על-פי-כן זה בעצמו טוב מאד, דהיינו ההכנה שהוא מוכן ועומד לפניו יתברך, וחפץ ומשתוקק לדבר, אך שאינו יכול, זה בעצמו גם-כן טוב מאד, וגם יוכל לעשות לו שיחה ותפלה מזה בעצמו, ועל זה בעצמו יצעק ויתחנן לפניו יתברך, שנתרחק כל-כך, עד שאינו יכול אפילו לדבר, ויבקש מאתו יתברך רחמים ותחנונים, שיחמול עליו ויפתח פיו, שיוכל לפרש שיחתו לפניו. ודע, שכמה וכמה צדיקים גדולים מפורסמים סיפרו, שלא באו למדרגתם, רק על-ידי הנהגה זו, והמשכיל יבין מעצמו גודל מעלת הנהגה זו, העולה למעלה למעלה, והוא דבר השווה לכל נפש מקטון ועד גדול, כי כלם יכולים לנהוג הנהגה זו, ועל-ידי זה יבואו למעלה גדולה, אשרי שיאחז בזה, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה ענין זה של התבודדות שלימד אותנו רביז"ל, הוא המתנה הכי יפה והכי נפלאה שיכול אדם לקבל בחייו, וכשאדם חזק בה, יכול לעבור את כל החיים בשמחה ובשלום, ולא יחסר לו שום דבר כלל, אבל בלעדה, האדם אבוד לגמרי רחמנא ליצלן, כי אין לו בית מנום איפוא לברוח כשיש לו איזה צער ויסורין חס ושלום, כי הנה התפילה וההתבודדות מקשרת האדם אל השם יתברך בקשר חזק ואמיץ מאד, ויש לו תמיד לפני מי לשוח את כל לבו ואת כל מה שעובר עליו, וכמו שאומר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' פ"ד) שעיקר התחברות ודביקות להשם יתברך הוא על ידי התפילה, כי התפילה הוא שער שדרך שם נכנסין להשם יתברך, עיין שם, ואפילו אם האדם מרגיש לעת עתה שהוא רחוק מאד מהשם יתברך, ואין התפילות שלו חשובות כלל, על זה בעצמו יעשה תפילה ויאמר להשם יתברך: "רבונו של עולם, תראה שאני כל כך רחוק ממך עד שאיני יכול להתפלל כלל", נמצא שמן ההתרחקות בעצמה עושה תפילה, ומתקרב אל השם יתברך על ידה, וזה יכולים לעשות בכל מצב ובכל זמן, כי יהיה איך שיהיה, ואיך שירגיש עצמו שפל ונבזה מאד, מכל זה יכול לעשות תפילה אל השם יתברך ולפרש לפניו יתברך כל שיחתו, עד שיבא מתוך ריחוקו להתקרבות גדולה, ואדרבה, כל מה שיותר מרגיש שפלותו ופחיתותו, כך יותר חשובה התפילה שלו לפני השם יתברך, בבחינת (תהלים ק"ב) תפילה לעני כי יעמוף. ואיתא בזוהר (בראשית כ"ג:) שתפילת העני עולה על כל התפילות, ועביד עימוף לכל צלותן, עיין שם, כי כשאדם מרגיש עצמו כעני ואביון ברוחניות ובגשמיות, ונשבר לבו מאד לפני השם יתברך, התפילות שלו חשובות מאד למעלה, וכמו שמצינו אצל דוד המלך, עליו השלום, שתמיד קרא לעצמו עני ואביון לפני השם יתברך, ומחמת זה היו התפילות שלו כל כך חשובות למעלה, והוריש לנו ספר תהלים שכל אחד מוצא את עצמו בתוכו, כי דייקא בשעה שאדם מרגיש בעצמו שפלות אמיתית, אזי נכנע ונשבר לבו מאד לפני השם יתברך, ולב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה (תהלים נא), נמצא, כשאדם חזק מאד בתפילה ובהתבודדות, אזי הוא מוכנס שאף פעם לא יתרחק מהשם יתברך, ותמיד תהיה לו כל הצטרכותו ברוחניות ובגשמיות, אשרי לו.

אבל על עבודת התפילה בעצמה צריכין התחזקות גדולה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ב:) ד' צריכין חיזוק וכו' התפילה, שנאמר (תהלים כ"ז) קוה אל ה' חזק ויאמיץ לבבך וקוה אל ה', וכן אמרו (שם) התפלל אדם ולא נענה יחזור ויתפלל וכו' עיין שם, כי יש כמה מיני בלבולים וחלישות הדעת שעוברים על האדם לבטל אותו מן התפילה, שהם המחשבות זרות והבלבולים שנבראו מעוונותיו, ובפרט מפגם הברית, רחמנא ליצלן, והם הענגים המכסים על עיניו, ומונעים אותו מלראות אלוקותו יתברך. ואת עוצם מעלת וחשיבות התפילה (עי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), ולכן צריך תמיד על זה התחזקות חדשה, לא להסתכל על המניעות האלו, רק לחזור ולהתפלל בכל פעם בחיות חדשה, ואפילו שנדמה לו שאין צריכין אותו כלל, ואין

התפילות שלו חשובות למעלה, לא יתפעל מזה כלל, רק מזה בעצמו יעשה תפילה: "רבנו של עולם, ראה איך שמחלישים את דעתי שאין התפילות שלי חשובות לפניך, תן לי כח ואומץ הלב להתפלל לפניך באמת ובלב שלם", וכשאתם חזק בזה, סוף כל סוף יראה נוראות בתפילתו, כי אין שום תפילה נאבדת כלל, רק לפעמים לוקח זמן עד שאדם רואה מה שפעל בתפילתו, וזה מחמת הבחירה הנסיון, כי אם היה האדם רואה תיכף מיד מה שפועל בתפילתו לא היה לו שום בחירה כלל, והיה עוסק בזה כל היום, אבל דייקא מחמת שאין רואה כל פעם מה שפועל, לכן יש לו נסיון על זה, אבל באמת אין שום תפילה נאבדת כלל, ולכן אסור לעמוד עצמו על תפילתו, לומר שמחמת שהתפללתי טוב, הקדוש ברוך הוא מוכרח לענות תפילתי, כי זה נקרא עיון תפילה, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ב:) כל המעיין בתפילתו סוף בא לידי כאב לב (עיין שם ברש"י), רק האדם צריך להתפלל ברחמים ובתחנונים, אם יתן הקדוש ברוך הוא יתן, ואם לאו, לאו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ' וסי' קצ"ו), שזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (אבות ב') אל תעשה תפילתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום, קבע מלשון גזילה, שלא יבוא בקבע ובגזילה לפני הקדוש ברוך הוא שהוא יתברך מוכרח למלאות בקשתו, רק יתפלל ברחמים ותחנונים, וסוף כל סוף בוודאי תבוא הישועה, כי אין שום תפילה נאבדת כלל.

והנה לקבל התחזקות לתפילה, צריכין לבוא אל צדיק אמיתי שהוא בעצמו עוסק בתפילה בכל עת, והוא יודע היטב את עוצם מעלת התפילה, ואיך שאין שום תפילה נאבדת כלל, ולכן ממנו בודאי יקבל האדם התחזקות נוראה לעסוק תמיד בתפילה, ולא יתייאש מן הרחמים כלל, כי עוברים על האדם כל מיני זמנים ותקופות שונות, שהנה פעם מאיר לו אור השם יתברך בהארה גדולה מאד, ומתפלל בהתלהבות עצומה, והנה פעם נכבה אצלו האור, ומתירשל לגמרי מן התפילה, ולכן צריכין לבא אל הצדיק האמיתי, שמגלה לו איך אור השם יתברך מאיר תמיד באור פשוט מאד, והעיקר תלוי אצל המקבלים, כפי שמצייר את החיים שלו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ו), מי שמצייר את החיים שלו לטובה ולברכה, ומברך לשם יתברך על כל דבר, ורגיל על לשונו לומר: "ברוך השם", "תהלה לאל", "הודו לה' כי טוב", כך הוא מצייר האור לטובה, ותמיד יש לו ברכה בחיים, מה שאין כן מי שמצייר את החיים שלו לרעה ולקללה, רחמנא ליצלן, ומקלל יומו במה שעובר עליו, ורגיל על לשונו לומר: "אני מקולל", "היום מקולל", "יש לי רק רעות וצרות בחיים", על ידי זה מצייר האור לרע, ויש לו באמת קללה בחיים רחמנא ליצלן, ולכן צריכין לבוא תמיד אל צדיק אמיתי המגלה לו את האור שיש בחיים, ואיך אור השם יתברך מאיר תמיד בכל עת, ואז האדם יתחזק מאד למצוא את הברכה השורה בכל יום, ויתעורר לתפילה בכל יום ובכל שעה מחדש, ובדרך זה יהיה לו רק חיים טובים באמת, אשרי לו.

וסיפר מוהרא"ש ג"י, שפעם דיבר הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שיחה כזאת עם התלמידים, איך שהיום תלוי בבחירת האדם, למצוא בו אור השם יתברך או לא, והיו מהתלמידים שלא הבינו דברי רבם כל כך, ושלה אותם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע מוקדם בבוקר לשאול בשלום שואב המים של העיר, ובאו אליו ושאלו בשלומי, וענה ואמר להם, "אילו חיים צרים ומרים יש לי, אני צריך לקום מוקדם בבוקר כשכולם עוד ישנים, ולהתייגע ולטרוח להביא מים לכל אחד לביתו, וכמה אני כבר מרוויח על זה? בקושי כמה פרומות, ותראו איך הגב שלי כבר עקום מן המקלות של הדליים שאני סוחב על כתפיי, ומה הנאה יש לי כבר מן החיים שלי..." והתלמידים שמעו את דבריו, וחזרו לרבם וסיפרו לו מה ששמעו ממנו, אז אמר להם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, שלמחרת ייצאו שוב מוקדם בבוקר וישאלו בשלומי, ויקשיבו טוב לדבריו, וכן עשו, והנה היום מדבר עמם השואב מים באופן אחר לגמרי, ואומר להם: "תהלה לאל! אילו חיים טובים יש לי, אני קם בבוקר מוקדם בזמן שאין אף אחד מפריע לי, ואני זוכה להביא לכל אחד מים לביתו, וגם מרוויח על זה פרנסה לאנשי ביתי, וראו איך שאיני צריך להתייגע על זה כלל, כי הגב שלי כבר הורגל לצורה של המקלות והדליים וזה נסחב מעצמו, ומה חסר לי בחיים..." אזי חזרו התלמידים לרבם וסיפרו לו מה ששמעו היום מהשואב מים, וענה ואמר להם הבעל שם טוב הקדוש זי"ע: הרי תראו בעיניכם מה שדיברתי עמכם, אור השם יתברך מאיר תמיד, רק הכל תלוי כפי שמקבלים אותו, הנה יום אחד קיבל השואב מים לרעה ולקללה וקילל את יומו, וביום השני כבר קיבל אותו לטובה ולברכה והיה מלא ברכות, ולכן אשרי מי שאינו ממעה את עצמו כלל, רק תמיד מצייר את אור השם יתברך לטובה בכל יום ויום, כי על ידי זה יתחזק מאד בעבודת התפילה, וירבה ברחמים ותחנונים לפניו יתברך בכל עת, ועל ידי זה תעשינה תפילותיו פירות לטובה, ויזכה לראות אך ורק טוב בחיים, אשרי לו.

ואמר מוהרא"ש ג"י, שכשאדם זוכה לעסוק בתפילה בכל עת, אזי הוא נעשה עצמאי לגמרי, ואינו צריך לשום בריה שבעולם, אדרבה כולם צריכין אליו, כי הוא נעשה המלוה הגדול שכולם צריכין לבא אליו לקבל השפעתם (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' א'), כי כך הטביע הקדוש ברוך הוא בבריאה, שכל הבריות צריכות לבא וללוות זו מזו, בבחינת (תיקוני זוהר תיקון מ"ד) כל כוכביא לווין דא מן דא, הסנדלר צריך לבוא לאופה ללחם, והאופה צריך לבוא לסנדלר לנעליים, ושניהם צריכין לבוא לבוא לצבעי לצבוע, ושלתם צריכין לבוא לנגר לשולחן, וארבעתם צריכין לבא לחייט לבגד וכו', וכן הוא גם אצל צבא מעלה, שהלבנה לוח מהשמש, והשמש מהכוכבים, וכוכב אחד מהשני, עד שגם המלאכים לווין דא מן דא, ולכסוף כולם צריכין לבא למלוה הגדול שהוא השם יתברך, כביכול, שמשפיע שפע לכולם, בבחינת (נחמיה ט) ו'צבא השמים לך מ'שתחיים ראשי תיבות מלו"ה, והנה הצדיק שזוכה להתפלל אל השם יתברך

בכל עת, ונכלל בו יתברך לגמרי על ידי תפלתו, הוא גם כן נעשה המלוה הגדול שצריכין כולם לבא אליו, והוא משפיע שפע וחיות לכולם על ידי תפלתו, עד שגם העולם השפל ועולם הכוכבים ועולם המלאכים כולם מקבלים שפע על ידו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ט'), ולכן הצדיק האמת הדבוק בו יתברך, כולם באים אליו ומביאים לו את השפעתו, הסנדלר מביא לו נעליים, והאופה מביא לו לחם, והצבעי בא לצבוע אצלו וכו', כי הוא כמו המלוה הגדול שכולם צריכין אליו, והם מקבלים השפעתם ממנו, והוא חוזר ומשפיע בהם שכל ודעת, שידעו היטב שעל כל מה שצריכין העיקר הוא רק להתפלל אליו יתברך, ואז מקבלין הכל, ואז מתקדש שמו יתברך בפי כל הבריות, כי כל באי עולם מכירים את כח התפילה, שיש יחיד שליט ומושל בעולם, שעונה לבריותיו בתפילתם, ואז גם שמו של ישראל מתקדש בעולם, כי האומות מכירות מעלת נשמות ישראל, שיש להם אלהים הקרוב אליהם בתפילתם, וכמו שכתוב (דברים ד') ומי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו, וכמוספר במדרש (דברים רבה ב, טז): מעשה בספינה אחת שהיתה כולה של עובדי כוכבים והיה בתוכה יהודי אחד, הגיעו לנס אחד, אמרו לאותו יהודי, פלוני טול מעות ועלה לנס הזה וקח לנו משם מאומה, אמר להם לא אכסנאי אני? מכיר אני להיכן אלך? אמרו, ויש אכסנאי יהודי? בכל מקום שאתה הולך אלהיך עמך, עיין שם, הרי כשאדם עוסק בתפילה, שמו של הקדוש ברוך הוא מתקדש על ידו, ולכן אשרי מי שזוכה להתחזק בתפילה בכל עת, כי בודאי עשה תפילותיו פירות למזכה, ויתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא על ידו למעלה ולמטה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש ג"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בתחילת הפרשה (דברים ז') ברוך תהיה מכל העמים, לא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך, ויש להבין מהו הקשר והסמיכות בין תחילת הפסוק לסופה, בין ברוך תהיה מכל העמים, ללא יהיה בך עקר ועקרה ובבהמתך? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה מובא במדרש (דברים רבה פרשה ג' סי' ו') על הפסוק הזה, לא יהיה בך עקר ועקרה, אמר הקדוש ברוך הוא, לא תהא תפלתך עקרה, אלא תהא עולה ועושה פירות, עיין שם, היינו הסוד הנ"ל של תפילה והתבודדות, שהוא עיקר הדרך שאדם זוכה לפעול פעולות טובות בעולם, ולעשות פרי למעלה ושורש למטה, כי כשאדם מרבה להתפלל סוף כל סוף בוודאי נענה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות י"ח) על הפסוק (שמואל א' א') והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה', מכאן שכל המרבה בתפילה נענה, ואז נתקדש שמו של השם יתברך ושמו של ישראל בפי כל הבריות, בבחינת ברוך תהיה מכל העמים, שכולם יכירו את כח התפילה השורה אצל עם ישראל, שזוהו הקשר וההמשך של הפסוק, ברוך תהיה מכל העמים, איך? על ידי שלא יהיה בך עקר ועקרה, שלא תהיה תפלתך עקורה, ותרבה תמיד

בתפילה, על ידי זה בוודאי תעשו פרי למוכה, ויתקדש שמו של הקדוש ברוך הוא בעולם, וגם אז כולם יתחילו לצייר את האור הפשוט שיורד מלמעלה לברכה, שזהו "ברוך" תהיה מכל העמים, היינו שכולם יראו את הברכה והמוכה שיש בכל יום ויום, ועוצם כוח התפילה שפועל נוראות בעולם, עד שגם "זבבהמתך" תהיה ניכרת מעלת ישראל, כי גם לכל הבהמיות והגשמיות יש עליה על ידי הצדיק שעוסק בתפילה תמיד, כי משפיע שפע לכל שלושת העולמות שפל כוכב ומלאך כנ"ל, וכמו שמסופר בגמרא (חולין ז:). על חמורו של רבי פנחס בן יאיר, שלא רצה לאכול דבר שאינו מעושר אפילו מדרבנן, כי הצדיק שמתקדש בכוח התפילה, אזי גם כל הבהמיות והגשמיות מתקדשת עמו, ולכולן יש עליה, בבחינת לא יהיה כך עקר ועקרה "זבבהמתך". והשם יתברך יזכנו לעסוק בתפילה ובהתבודדות תמיד, עדי נזכה להתקדש בקדושה עליונה ולהכליל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

